„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 5 новч. од сваке врсте овакових ситних слова, па ко се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 15. У Новом Саду у недељу 28. јануара 1890. ГОДИНА XXV.

НЕ ЋЕМО ТАКО.

Сазива се наш народно-црквени сабор, о томе сад више сумње нема.

Тај наш будући сабор биће од велика значаја: имамо на њему да бирамо митрополита-патријарха, а после тога да се раскрчи и рашчисти поље наше црквено-школске автономије. Ко иоле познаје прилике, у којима се у том погледу налазимо, мора признати, да ће наш идући сабор имати заиста велики и огроман задатак да реши.

Шта треба према томе радити? У првом реду треба да се чује глас нашег народа, и то, васколиког нашег народа, који живи у опсегу карловачке митрополије. Без народа ни куд ни камо; најпре његова реч, његов глас, па онда рад саборски. Реч народа треба да је основ том раду.

Но наша господа „великани“ као да би хтели, да и овом приликом не падне реч народна, да се не чује глас народњи. Ослањајући се на своје „величине“, мисле они зар да могу и без „маршруте“ у сабор. Смешни су заиста то људи; смешни су најпре због тога, што се намећу што но реч, као сочиво на Божић, а после што хоће да су им одрешене руке, да раде по својој „мудрој увиђавности“ до крајних граница. Но ми их разумемо. Имају они разлога, што истрчавају испред народа. Имају неке старе фирме, па хоће сада под том фирмом да делају, јер немају друга пута и начина. Фирма им је та њихов неки акциони одбор. Тога одбора у истини нема; он је престао онда, кад су истекли мандати саборским посланицима, оној саборској већини од год. 1885. и 1886., која је тај одбор изабрала, а коме је спадало у дужност, да се брине око накнадног избора у једном или другом срезу док траје мандат тој саборској већини. Такав је ред у читавом свету. Али се нашој господи „великанима“ милило, да тај акциони одбор и даље одрже у животу. Не могоше наћи друге фирме, они су акциони одбор заложили својом медицином, те га одржавају у животу. Дакле, нужда их у том руководила.

Друкчије не можемо тај поступак да разумемо. Не можемо узети, да су они то учинили из незнања или безавлености, него што им акциони одбор треба да буде неки бедем.

Не, не, не ћемо тако! Знамо се ми господо „великани,“ познаје вас народ од год. 1879. И онда ви не хтедосте са народом, па сте ушли у сабор, и видели смо, како сте вашу слободу, вашу слободну „маршруту“ употребили. Сад опет хоћете то исто. Само да боме, мораћемо о томе сада мало више разговарати. Нису поједини изборни срезови ваша дедовина, да можете њима располагати по вашој вољи и „увиђавности.“ То је једно, а после, морамо ми имати и неког основа, морамо, ако хоћете баш, програма имати, који ће бити основица раду на сабору.

Ако господа мисле, да ће им акциони одбор отворити саборска врата, слободно им је, нека тако мисле, само је ружно од њих, што позивају народ, да им такав поступак освешта, а још је ружније, што износе тај свој поступак, као нешто, су чиме се сав народ слаже, па као да друкчије не може бити.

Ми признајемо, да се господа „великани“ налазе у процепу и шкрипцу, па да им је за то добро дошао и покојни акциони одбор, који су због тога они и васкрсли, — та онај, који се дави, хвата се и за сламку, — али канда се неће тиме помоћи.

Дакле причекајмо још мало; причекајмо народ да он прозбори, да он каже своју реч! Да, али господи „великанима“ као да није до чекања, те се за то пожурили да предупреде, да не падне народна реч. Ох, како се та господа праве добра и безавлена, а какав се гадан смер скрива иза те доброте и безавлености, кад се погледа мало иза завеса.

Не, не, не ћемо тако! Није наш народ још тако оронуо (а недао бог никад и да не ороне), да му неколико прослављених лажних великана могу да кроје капу и да наш народ куса оно, што му ти људи надробе. Ако су ти људи малаксали, ако нису више за поштен и савестан рад способни, нека се повуку у тиха пристаништа приватна живота, али да раде, и то, ружно да раде, па још да захтевају, да им народ рад њихов освештава, то не сме бити, а уверени смо, да то народ неће ни дати. Растегљив је то смисао, сувише растегљив: „Ко је за автономију, за напредак у оквиру те автономије, за развитак културе и морала“. Колико има само људи, који су сами некада друкчије мислили и схваћали нашу автономију, а друкче мисле и схваћају је сада. А после не треба ни то заборавити да саборска већина год. 1885. није састављена била на основу тога: које за аутономију, него су основица биле за то и сувише добро познате сомборске резолуције. Но тога се као да највише господа „великани“ и боје; знају, људи су искусили, да су те резолуције многоме биле кост у грлу, многоме да су оне на сметњи биле, па би хтели да избегну такве „обавезе“. Али немојмо заборавити да и народ врло добро зна, да и он има нека искуства, па баш зато и хоће да рекне и он своју.

Не ћемо тако, као она мала дружина господе „великана.“ Пре него што неко уђе у сабор, мора га народ видети ко је, шта је и какав је.

—

Писмо из Србије.

(Г. Вуковић у Београду. — Догађаји у Бугарској. — Скупштина. — Разно.)

Београд, 23. јануара.

Изасланик кнеза Николе г. Гавро Вуковић отпутовао је данас из Београда за Цариград. Као што сам извештен, тамо ће уредити ствар о чишћењу корита реке Бојане, и по том ће се морем вратити у своју отаџбину.

Вуковић је за време свог бављења у Београду био предметом највећих овација. Значај његова доласка појмила је српска престоница, па је и знала дочекати свог милог госта из братске Црне Горе. Вуковић је посетио све министре и намеснике. Посете су му биле враћене и разговори, што их је он водио са српским државним великодостојницима, имали су пријатељски срдачан карактер. У очи његова одласка давао је краљевски намесник Белимарковић ручак у част његову. Вуковић је одликован српским таковским крстом, а он је то реванжирао, придев, у име кнеза Николе, 15 црногорских ордена на груди српских државника и официра.

У Београду су начиниле велику сензацију вести из Софије, о апшењу официра и грађана. Веће појединости нису засада још познате, али се зна само толико да су ухапшени: мајор Паница (врло популаран у бугарској војсци), пуковник Николајев (некадањи министар војни), новинар Ризов, који је баш пре неки дан изашао из затвора, на који је осуђен због свог опозиционог држања, трговац Арнаутов, више посланика, и безброј виших и нижих официра и грађана у унутрашњости Бугарске.

Кад је полиција дошла да ухапси мајора Паницу он се није дао ухапсити већ је отерао полицајце кући. Морала је доћи војска, а на челу ње Стамбулов и Муткуров. Тек с војском је могао бити извршен налог о апшењу.

У самој Софији говори се о том апшењу свашта. Веле да се на Паницу давно сумња, да стоји у свези са дописницима руских листова, и да им доставља све шта се у Софији иза кулиса ради. Но само то ваљда тек не би био повод, да се апси тако угледна и популарна личност као Паница. Но биће да ту има каквих већих узрока. Већ сам тај факт што су ноапшени најугледнији људи не само у Софији, већ и у Шумли, Пловдиву, Ћустендилу, Трнову, Варни и др. местима, и што су ти људи досад припадали Стамбуловљевој партији, показује да је ту било нешто већег, озбиљнијег. Говоре путници да је то била удешена завера, да се обори Кобург и Стамбулов. Тако рећи у последњем часу дознало се за њу и спречено је оно што ће се догодити кад-тад, а по свим изгледима скоро.

Народна скупштина наставља свој рад 1. фебруара. Сада ради одбор за административну поделу Србије. Јуче сам се информисао од самог председника тог одбора о новој подели. У начелу је решено, да се окрузи самоуправно уреде, број срезова као да ће остати, а увешће се нова институција сресни судови т. ј. увећаће се број судова, јер се садањи број судова показао као мали, недовољан, а друго сељацима из удаљених села било је дуго долазити чак у окружну варош на суђење.

Први посао што чека скупштину биће претрес закона о зајму за откуп експлоатације српских државних железница и закон о раскиду уговора о монополу соли. Ово се све налази сад пред државним саветом на решавању. Нови зајам 26,000.000 динара нуждан је због откупа а учињен је са једном француском банком под врло повољним условима, повољнијим него икад до сада.

И. И—ћ.

Писмо из Бугарске.

(Кобургова сигурност.)

Софија, 21. јануара.

Јутрос се као муња брзо, али шапатом разнео глас по вароши, да су ноћас око два сата после поноћи ухапшени чувени мајор Паница, новинар Ризов и још велики број официра и одличних грађана. Хапшење је извршио управитељ вароши са целом жандармеријом и једним оделењем војске, а што целој ствари необичну важност даје, то је, да је хапшењу присуствовао и сам министар-председник Стамбулов и војни министар Муткуров. За све то време, као још и данас до подне, двор је био поседнут једним оделењем војске, а војно „царское височество“ не сме нигде живо да се укаже. Данас се овде погађа, да су и у Пловдиву многе знатније личности затворене, а међу њима и мајор Николајев.

Као узрок овом, у другом свету заиста необичном поступку, погађа се да је то, што је Стамбулов упао у траг разгранатој завери, којој су на челу стајали у Софији Паница, а у Пловдиву Николајев. Завереници су имали већи део војске уз себе и хтели су, да изненада докопају Фердинанда, Стамбулова, Муткурова и још неке присталице им, да Фердинанда из земље протерају, а Стамбулова и Муткурова

ЛИСТАК.

МОЈ ИЗБОРНИ СРЕЗ.

Прерађено.

Не смем вам казати где је мој срез, јер бих се веома љутио и жестио, кад би га ко пре мене уловио.

Али, да ме не би криво схватили, ја још нисам посланик, него бих волео тек да будем; за то нећу да вам издам име среза мог.

Како сам ја дошао до тог мишљења, да будем посланик и то ћу вам казати.

Неки оперски певач, коме сам ја дао пет фрегата у зајам а он мени у залог оставио неке подеране чаршире, рекао ми је једном при чаши вина, да имам врло лепо баритон, могао бих се вели њиме подичити и као певач и као говорник.

Од то доба сам уврнио себи у главу, да имам леп глас а одавно знам, да и Апоњи вођа умерене опозиције има, да захвали своју саборску каријеру једино свом гласу. Имам даље тамо у провинцији једног старог прилично богатог али и сувише частољубивог стрица, који ми је одавно обећао хиљаду форината на моје посланичке трошкове.

Даље то су ми две врло важне околности, које ме наводе на то, да се дам бирати за посланика. И ја сам тврдо наумио, да учиним то.

Свако вече пре него што легнем у постељу станем пред огледало и иштем реч у личном питању. За тим живо одобравам, жестоко упадам у реч, а кад и кад гласно протестујем. (Још морам научити климати главом и научити, да лепо кажем оно „примам“ и „да“, јер се нећу тек кандидадовати са опозицијоним програмом.)

Други ми је посао, да спремим мој будући срез.

Овај срез сам нашао на мапи; лежи тамо негде за бежији леђи а има 389 бирача.

Оног господина, који данас претставља срез, нису никад ни видели његови бирачи. Тим се може похвалити она неколицина чланова депутације, која је после избора донела свом посланику мандат у Пешту.

Но господин посланик је врло просто удесио ствар.

Странка му је препоручила једног „поузданог човека“ у срезу. Овоме поузданом човеку послао је он поштанску упутницу са овом садржином:

Г. Н. Н. свећеном бележнику у Х. Мојим 389 верним шећем хиљаду форината. Ступам са програмом владине странке. Имајте безусловно поверење. Поверен! Ваш В. П. посланички кандидат. Ствар је ишла врло глатко. Против-кандидат је био уредник неких новина, он није могао а можда није хтео, да своју наклоност према срезу покаже готовим новцем. Кад је развио свој опозициони програм викаху му сви живио, а изабраше једногласно — господина В. П., који нигда није видео свог среза, већ је свој програм развио на поштанској упутници у кратко, али јасно и језгровито не могу порицати, да сам развио врло живу тајну акцију, да идућих пет година заступам овај срез.

Има већ пуне две године, како сваког месеца одлазим међу миле моје будуће бираче у Ш. А од како је уведена „зона“, од то доба ме то путовање врло јефтино стаје.

Но ипак ми је зона начинила прилично неприлике, јер моји будући бирачи сваки час долазе код мене у Пешту. Ено и сад још хрче код мене оштитиени сврстињски отац из Ш.

Кад год дође код мене који мисли, да је код своје куће; једе се, пије се на мој рачун за Бога.

Е, али шта ћеш, одавно сам увидео да без оваких малих неприлика и непријатности не може проћи ствар. Врло је природно, да ја у спорним стварима мојих милих (нек их ђаво носи!) бирача трчкарам од јутра до мрака из звања у звање; да сваки дан добијем из Ш-ског среза пребацујућа, протурујућа и претећа писма и да та иста пошта носи сваки дан мање или веће своте новаца у мој изборни срез као зајам „бољим и угледнијим људима“.

Па онда тек они месечни излети! Обично се враћам надеран из среза. Штета је, што не могу да подносим пиће, а желудац неће да свариује она масна јела у Ш.

Лепо вам ја проводим време тамо у срезу. Врло брижљиво спремам ја моје будуће бираче за избор. Пре свега опријатељно сам се са свима.

Дебелој солгабировици љубим руке, а после ручка јој читам по штогод.

Удварам се рапавој ћерци бележниковој, а дао сам се већ и лечити од опште познатог и утицајног среског лечника.

Кад среска бабица сазове среске „кафешвестерке“ на „јаузи“, ја обично декламујем са меланхоличним гласом наше народне и уметничке песме.

Осим свега тога пије се на мој рачун сваке суботе у свима крчмама у Ш.

Сваке годишње четврти држим ја програмску беседу код „златног орла“ у Ш. Сваком приликом развијајем ја свој програм са другог становишта. Држим говоре у корист владиној странци, умереној опозицији, крајњој левици, са Тисом продајем домовину, за тим спасавам народну слободу и свагда свршавам свој говор са речима: „Да, да, господо, све ће се ово изменити, јер овако више не може остати!“

Незадовољницима сам обећао, да ће им

да ставе пред војени суд, и да их као издајнике отаџбине осуде. Међу тим Стамбулов се бојао вазда, да га не изненаде, дознао је за заверу, већ неколико дана је чувао Фердинанда и забранио му, да се из двора никуд не миче.

Како ће проћи Паница и другови му, може се мислити, треба се само сетити како су прошли мајор Попов, Филаретов и други, које поубијаше у Рушчуку, треба се сетети Каравелова, којем дваест и пет оценише и са њиме азијатски поступише. Тада је мајор Паница био душа данашњим власницима, а данас је дошао ред и на њега — ланац се све више стеже, а Стамбулов и Муткуров чега се боје, убојати се неће. На сигурно вам пак могу јавити, да су Фердинанду овде дани избројани, и ако се сам одавде не уклони, проћи ће зацело горе него претходник му Батенберг, који је имао пуно верних присталица, док Фердинанда нико и не ферма, па чак ни Стамбулов, који га само за то држи што му треба лутка, а конопац је — вели он у његовој руци. Само и њега сад хвата страх, да му се тај конопац не савије око гуше, те ће га скупо стати његова лутка.

За сад је удар отклоњен, но можете се скорим надати озбиљним догађајима овде. Не треба никако да верујете гласовима из Беча и Пеште, јер они ће све могуће употребити, да ту ствар што више забашуре и у што невинијој боји претставе. Дознао сам већ, да је Стамбулов издао данас упутство дописнику бечког кореспонденц-бироа, који овде има „Agence balcanique“ шта да у свет протелали о овој афери. А овде се бога ми са таким стварима и не шале, као другамо.

Занимљиво је шта ће на све ово рећи бечки и пештански Јевреји, који су трубили, како у Бугарској влада примеран ред и задовољство, шта ће рећи пештански „Мардохај“, „Пестер Лојд,“ који је ликовао, кад су ту скоро у Београду неколико официра пензионовани. Има разлике, ја!

За који дан ћу вам јавити опширније, како ствари стоје, међу тим по свему изгледа да стојимо на прагу озбиљних догађаја, који ће чудну светлост бацити на мир и ред у Бугарској и сигурност Фердинандову на — узурпираној кнежевској столици.

ђ.

НЕКА ДЕЛА ГОВОРЕ!

За што „Браник“ таји праве узроке догађају на новосадској жељезничкој станици? — За што не сме да изнесе ток целог догађаја на јавност? — За што не сме да штампа писмо које је сам огласио? Како су господа око „Браника“ дошли до приватних писама Милице Милетићеве? — За што их на захтев Милетићеве породице не хтедоше вратити? — За коју су их циљ чували? — За што су их преписивали и по свету ширили?

* * *

Изјава.

ДА ВУДЕМО НА ЧИСТО!

И опет велимо, да је остентативно полагање венца на одар покојном Миши Димитријевићу заиста био смео корак. Смео велимо за то, што то није никад био израз читавог завода, што то није израз већине, већ заслепљена партаичност неколицине, која је тим поступком дала своје демонстративно обиљежје, у корист једне политичке фракције.

Не би ову ствар понављали, да нисте у једном броју „Браника“ јадно бранећи себе за ову исту ствар, најпрљавијег се оружја латили, и денунцијантски пружили прст на нас, називајући нас: безбожницима. Зар вам није рука задрхтала? Зар тако по Христу брао? Но тешимо се речима из св. писма: „Добар човјек из добре клијети срца својега износи добро, а зао човјек из зле клијети срца својега износи зло,“.... (Лука гл. 6. стих 45.) Ево вам данас још последња почаст, што вам одговарамо! А сад за свагда: срам вас било!

У Карловци 27. јануара 1890. год.*)

Долази 55 потписа.

* * *

Вршац, 23. јануара. — Несрећни догађај на новосадској жељезничкој станици дао је прилике овдашњим присталицама „Бранива“, да се у таквој партијско заблуди распале, да су се до фанатизма занели. У том заносу подигоше бесомучну дреку против „Заставе“. Похиташе, управо рећи, на врат на нос брзојавним изјавама саучешћа и проклињања. Створише овде као и свугде прави раздор и окршај; самовољом својом служе се именом множине, као: српским пекачким друштвом, женском добротворном задругом па чак и васколиким вршачким грађанством итд.

Тако видимо и у нашој црквеној општини, где самовоља влада, јер председник др. Ђоша Милосављевић, као да му је црквена општина дедовина, без одборске седнице наредио је, да се 300 комада посмртница даду штампати и по грађанству разносити ради одржања „парастоса“ упокојеном Миши Димитријевићу, а брзојавно поручио је слику М. Д—ћа. Зар се тако рукује црквеном благајном?

Парастос је на нову годину и одржан, али не у име црк. општине (пошто владика није то дозволио), већ у име грађанства, боље рећи у име „сливане“ две странчице, ако се може рећи за те људе, да имају својих начела и припадају каквој странци.

После сложног „плача и ридања“ и после тог тужног чина постадоше „савезна браћа“ једно тело са две главе. — И то тело (са Јевејима браће Гликман) полаже на одар упок. „народном мученику“ (?) М. Д—ћу венац у име Срба Вршчана. — Уз венац послаше нека господа из „сливане партије“ један „значајан“ (по „Бранику“) допис, који је у 4. бр. „Бранка“ и штампан. И ако је тај допис вештo перо овдашњега капелана госп. Милутина Трбића саставило, ипак му је садржина сврх суштa — неистина. Дозволите нам, господине свештениче, да вас запитам: да л' може и смо човек нешто написати, а да то исто и не осећа? Зар се тако мир и слога проповеда? — Знали смо ми, да умете лепо „новеле“ и љубавне песме писати; али да гадно умете писати (што се нисмо надали) сада смо се о томе уверили.

*) Одазивајући се жељи потписане омладине богословске, пуштамо им изјаву у јавност, и ако смо уверени били, да је правда на њиховој страни. На противницима је сада, да са својим потписима изађу такођер на јавност, па ће се видети, на којој је страни већина. Пр. ур. „Заст.“

Дубоко и ми жалимо новосадски догађај. Али зато знајте, господо око оног дописа, да Јаша није мучки убица, није народни убица, није издајник, није нови Бранковић, није лаж проповедао, није заводник био, није частољубив био, није користољубив био, није ласкавац био. А који је и какав је Јаша Томић био, то је показао он у толико прилика. Због свега тога омразише га нека привилегисана господа, почеше га гонити и нападати. Међу том господом нађе се М. Димитријевић, коме је свака трећа реч била: „нага голотиња“ „Заставе“ и „умна голотиња“ Јашина, па најзад, не обзирући се ни на узвишен свој положај, вређао је Јаши и оно, што је сваком мужу најсветије — жену и порушио му брачну срећу и мир, и постао је Јаши најдрњи лични противник. Он — Миша — направио је Јашу оним, што га ви називате. Па и ми велимо, да ће повесница забележити М. Д—ћа као „народног мученика“, а Јашу Томића као „народног“ — убицу, то јест, ако је буде ваш г. Трбић писао?

Судска истрага показаће, да л' је Јаша мучко убијство извршио и да л' је морало то бити, па према томе осудиће Јашу земаљски закони. На што дакле позивате народ да проговори, да осуди?... Али и ми велимо: Народ треба да проговори, народ треба да осуди, али не Јашу, већ сву ону покварену интелигенцију, која је ли прави „заводник“ народни и заводник народне свести. Знамо ми како и шта би ви хтели, да народ проговори; ви би хтели да баци светлу „Заставу“ Милетићеву под ноге, као што ви урадисте.

Чујте и знајте сви ви мали и велики фарисејци, да је светла Милетићева „Застава“ дубоко у срце народне свести усађена, коју ви тако лако срушити и оборити не можете. Па и ви вршачки фарисејци око споменутог дописа, називајте Милетићеву „Заставу“ како вам је драго, она ће се зато и на даље начела свога снажно одржати народном свешћу.

Напред дакле, „Заставо“, у обрану против невера и опадача!

Један вршачки грађанин

а—ић.

* * *

Госпић (Лика) 22. јануара. Свима Срби, који патриотски осећа, сажаљева од душе немили догађај, који се на Тупин-дан у Новом Саду деси. Јашу Томића овде разумеду. Он је радио по срцу, осећају, као човек кад му се дирне у оно, што му је најмилије. Мишу Димитријевића осуђују у толико, што се заборавио и понизио, да се у породичне послове меша, ствари, које се међу људма никад у дискусију не доводе.

Одавде послато сажаљење удовици није произашло од искрени српски родољуба, него од нотабилитетлије проте Мандића, који је нашао неколицину људи, да се потпишу на нешто, што нису ни прочитали, пошто су све то наивни и мирни људи. Прото Мандић могао је од своје стране изјавити своје сажаљење удовици, али је могао прећутати име Јаше Томића, које је далеко светлије, него што је име нашег проте, који се љуљушка по мађарским и другим круговима, где се о нама лепо не збори. Сваки поштен Србин стоји чврсто уз „Заставу“ која има прошлост као и будућност. И прото Мандић стојао је уз „Заставу“ док ју није изневерио, али не из принципа, него за своју личну корист. Он би био лепше урадио, да је паметно мучао исто онако, као што мучи у хрватском и мађарском сабору.

Личанин.

* * *

Из Платичева, у Срему, пишу нам:

Ако се налазимо у закутку Срема, опет нам допире расматрање оног по српски народ немилог догађаја на новосадској жељезничкој станици, што је и нас овде тако јако дирнуло, да не можемо муком премучати а да не дамо одушке нашим осећајима о тој ствари као прави српски синови (благодарећи Богу да нисмо нотабилитете). Ми нисмо политичари, ал' зато опет можемо добро од зла, поштење од прљавости и карактер од кукавичлука разликовати.

Господи око „Бранива“ велимо да се никад не служе речима „народно и за народ“ јер никад прави народ није нити ће уз њи бити.

Не можемо а да вам, господо око „Бранка“, не кажемо, да сте још онда вашу црну душу на вашар изнели, кад сте замислили ваш лист „Браник“ издавати, а на жалост и срамоту ваше високоучености превидилисте и превредисте ова четир слова, са четир једнака, која Србу стоје и на грбу, а која значе: Само слога Србина спасава, па сте там путем, не штедећи ни светињу брака а ни породичног мира и среће, хтели да оборите „Заставу“, лист народног правог вође нашег врлог старина Светозара Милетића.

Сад вам господо око „Бранка“ још једанпут довикујемо, да народ каже: „Застава“ је народна а „Браник“ лист политичких сметењака. То нека вам је за сад доста.

Једанајст Срба Платичеваца,
једномишљеника и присталица „Заставиних“ начела.

се пореза скинути, шта више, ставио сам им у изглед поделу државне дивиденде.

Трговцима сам обећавао, да ћу радити на том, да се створи жељезничка веза између Ш. и Турина.

Присталицама владине странке и онима, који имају синове, што ништа свршили нису, већ по вазан терају вашке на воду, обећао сам, да ћу набавити краљевску таблу, велики суд, филиал опере, финансијско надзорништво и уопште сва могућа звања, где би им синови могли доћи до жељене каријере.

Благајницима и руководоцима разних каса и завода обећао сам, да ћу их узети под моју моћну заштиту, ако би што случајно нестало из касе.

Обећао сам најпосле, да ће се свој омладини у Ш. и околини опростити солдачка порција.

Кад сва ова моја обећања прочитате, вероваћете, да се после сваког мог обећања орило бујно живио, а моји дужници су ме чак и грлили и клели се богом и св. Јованом, да сам ја једини кандидат, који ће достојно умети заступати овај срез.

Крај свега тога нешто ме је само бацало у грдну бригу. То ме је љуто пекло, што сам се бојао, да мој противник а садањи посланик овог среза не дозна, како ја њему о глави радим, да мог противника, што боље пазим.

Он вам је човек веома флегматичан и тако ми изгледа, као да он држи, да је ствар по њега сасвим сигурна, јер не узима ни подаштa моје тумарање. Може бити, да он боље познаје бираче него ли ја, те држи, да није нужно, да се много брине за моје агитације?

Не знам. Али је то истина, да се г П. са највећом душевном мирноћом и ладнокрвношћу игра у клубу либералне странке тарока и као да му ни на памет не пада, да посети свој непознати изборни срез, у коме су му већ и име заборавили.

Признајем, да сам доста бесбожан и немилостив био, јер сам замолио једног мог доброг пријатеља, лечника М., да испита из потаје душевно стање мог противника. Пријатељ ми је и учинио и јавио ми је ово: „Драги друже! Изгледа ми, да је у тог човека врат веома дебео, а образи и сувише угојени, те сумњам, да ћеш му моћи дочекати наједни избор. Твој Н. Н.“

Баш сам по пети пут прочитавао ово писамце, кад добих из Ш. депешу, у којој је ово стојало:

„Ш-ки изборни срез тражи одлучан програм и готове новце. Очекујем хиљаду форината. Наш посланик П. приспео амо. Народ је миран. Писмом више.“

Гром да ме је ударио не би се друкчије осећао, него што се у тај мах осећах. Но брзо сам се освестио, отишао сам стрицу, замолио га за још једну хиљаду форината, он ми је дао кад сам му телеграм показао.

Послао сам је опет оном „поузданом човеку“ и сад ако мог противника удари капља или пређе у Апоњијев табор, ваљда ће се смиловати средишни одбор владине странке, па ме протурити за посланика у Ш.

Будимпешта. —а.

Српско народно позориште.

У суботу 20. јануара 1890. приказана је на нашој позорници први пут позоришна игра у 3 чина „Штомфајеви“, од Г. Чикија, а у преводу М. А. Јовановића.

Пишчев је смер био, да овим својим делом жиготе сталешке предрасуде о „плавој и црвеној крви“. Он је то и постигао. Што је сам комад при свем по нешто развучен, узрок ће ваљда бити и до самога Чикија, који у своме послу још није достигнуо своје колеге Француза, а главни је узрок и до наши представљача, или да се боље изразимо, у недостатку приказивачког особља, за овакву врсту комада.

Акош Штомфајн, богаташ и посланик на земаљском сабору, човек је врло поводљив и мек. Он се оженио у младо своје доба са шумаровом ћерком, која му је родила ћер. Породица Акошева није хтела признати тај брак, и Акош се с њоме раставио већ поодавно, ћерку своју и не познаје. Како је болестан на смрт, дошла му је сестра, млада удовица, „бароница“ — ради кога наслова сва је породица слуша и поштује, и која је осим тога наслова у истину жена духовита и справедљива — да га двори. Осим ње, ту је и остала, бројем знатна, Штомфајева породица; сви чекају, да Акош умре, па да чују, шта је ко од њих наследио.

Међу свима њима има само три особе, које нису толико заинтересоване за Акошево имање, а то је сама бароница, јер искрено воли свога брата. Вилмош Штомфајн, синовац Акошев, што му је мати богатија и од самога Акоша, и што је он по природи својој лакоуман, по готову „ћакнут“ и Варнава Липоци, даљни рођак Акошев, зато, што је то деран по изгледу лакомислен, али који има поштене назоре о животу, а врх свега, има чисто и не окаљано срце и душу, сушта противност његовог оца, катастралног директора, иначе фине зверчине.

Бароница, која сву родбину скроз и скроз провиди и познаје, наговара свога брата, да се постара за будућност свога детета. Акош пристаје, да јој остави знатан део свога имања, али бароница није тиме задовољна, она хоће да Акош остави своме детету име. Она се у напред — познавајући свога брата као човека добра и поводљива — нада, да ће успети, па је услед тога и јавила Агнески (жени Акошевој) и ћери јој, да и они што пре дођу.

На путу, на лађи од Пожуна до Пеште, упозна се Агнеска и ћи јој Маргита са Вилмошем и Варнавом. Маргита се заљуби у Вилмоша, а Варнава у Маргиту. Ово нам све прича bona fide Вилмош у експозицији само га комада, а за тим одма — такође у истом чину — потврђује то исто Агнеска и ћи јој.

Рођаци су сви ту и „крокодилске сузе“ лију за Акошем, о коме су и признати лечници изрекли суд: да му нема „спасенија“. (!) Бароница је код брата успела; он је видио ћер, воли је и пристаје на све. У тренутку, кад рођаци сваког часа очекују вест, да је Акош изданyо, излази бароница те јавља: „Свршено је!“ — Зар је умро? — „Не! Оженио се!“ — А кога је узео? — „Своју жену!“

Да нас није нешто мало гонило љубопитство: шта ће бити од Вилмоша и Маргите, ми би могли сасвим спокојно устати са својих седишта и пљескајући Чикију, задовољно отићи кући. Штомфајеве смо познали све од реда; морална је страна победила, јер Агнеска је поново жена Акошева у прикос свој родбини; бароница је своју истакнуту циљ постигла.

На рачун Вилмошеве и Маргитине љубави, направио је Чики још друга два чина; уплео је и Акошево посланство, које је хтео уступити Вилмошу; морао је тога ради доћи чак Зенон Зобраји и депутација бирача и остали гости.

У другом чину, Вилмош, за љубав посланичког места и огромног имања, што ће га Маргита наследити, напушта Иду, своју рођаку, коју је хтео узети, и пружа своју руку Маргити, која га воли, и ради кога два пута, одбија Варнаву. Мати Вилмошева пристаје на тај брак, ако Акош отправи девојчину „простакињу“ матер, јер она не може с њоме у ближи додир да ступи. Агнеска дозна за тај захтев, па за срећу свога детета, пристаје и сама да оде од Акоша, а он „шмокљан“ и сам пристаје и напушта своју два пут венчану жену и по други пут.

У трећем чину: Бароница која је случајно била отпутовала, и која се није десила ту кад се ово догађало, враћа се натраг, дозна за све. Изгрди и Акоша и Вилмоша, пише Агнески да и опет дође. Вилмош баш у тај пар, изрази се не повољно о Агнески пред друштвом; Варнава га позове на одговор. Маргита то чује, разувери се о Вилмошу, па кад још дозна од Иде, да је њена мати, баш ради ње, и због Вилмоша и матере му и отишла за навек — омрзне га сасвим. У исти мах матер јој доводи бароница, она пада у наручја матери и даје „много“ нада честитом Варнави. Стиже и депутација да место Акоша изабере — по његовој препоруци — синовца му Вилмоша. Акош прекида говорника, и прима се поново посланичког мандата. Рођаци сви редом одлазе и комад се свршава сретно.

Истина, да је писац, свом делу дао наслов: „Штомфајеви“, дакле сви или неколико њих од те породице, ипак нам се чини да је три чина много, премда је Чики могао још неколико чинова написати, па би сви били као и ова два последња. Ко јамчи, да онако превртљиви и меки Акош неће

своју жену, по не знам чијем наговору, још 5 пута отерати и опет натраг примити?!

Ми мислимо, да би ово дело ваљало много и много скратити, и удесити за позорницу. Овако нам изгледа више као неки роман.

Приказ је био, да се благо изразимо: у средњу руку. Улога баронице, није никако за гђу Ружићку, којој свака хвала и признање припада, али у улогама, које су за њу. Бароница је жена млада, духовита; све што ради, ради на свој начин, лако не усиљено са неком пикантериом, која је својствена свима духовитим женама, никако пак са неким ауктитетом и пророчком мудрошћу као што је то чинила гђа Ружићка.

Акош (г. Лукић) није погодио праву стазу, којом је ваљао да иде. Немамо ништа против тога: да Акош буде импозантан и достојанствен, али оно отезање речи, увек један те исти тон и темпо у моментима, па чак и само прекидање појединих речи, — не можемо никако одобрити.

Гђа Марковићка, била је као створена Маргита у прва два чина. Свака реч и покрет били су на месту и вештачки, али у толико истој мери, падала је и губила се у трећем чину при свршетку, где јој улога, од наивке, постаје трагична. Ми мислимо, да би гђа Марковићка ту погрешку могла свладати, да своју улогу, управо трећи чин своје улоге озбиљније, мирније и са више студије проучи. Нека има на уму; да је жалост и туга код наивке друкчија него код јунакиња. Маргита је девојче младо, безазлено и добро кроз цео комад; она то треба да буде и у трећем чину. Виком и афектацином престаје бити наивка.

Агнески (гђи Вујићки) препоручили би више природности. Ова је улога била као створена за њу. Чудимо се да ни ту није могла изоставити оно што је у истину ружи као уметницу, а то је: не природна грандиозност.

Вилмош (г. Димитријевић) и Варнава (г. Миљковић) били су доста добри само мало више пажње и досљедности препоручили би Варнави.

Гђа Лукићка (Клара мати Вилмошева) била је у тој свој малој улози од свију најбоља. Искрено јој препоручујемо улоге те врсте.

Бакаловић (Зенон Зобрајн) држао се ваљано.

Остале улоге од мање су важности, па тако су и приказиване.

*

Недеља 21. јануара даван је „Распикућа." Чаробна игра с певањем у 5 чинова. — Представа за народ, с обаљеним ценама.

У нашем листу, говорено је већ о самоме комаду. Ми смо били и остаћемо противници „Рајмундијада" а особито још, кад се такве представе дају за народ. Мило нам је што се представе за народ дају са обаљеним ценама, јер се показало, да је наш предлог у своје време показао и успеха, али ни онда а ни сада не мислимо, да се народу „Рајмундијаде дају. Боље за такво комађе, да се цена повиси.

Приказ је ишао брзо и доста складно. Г. Миљковић, гђа Марковићка и г. Димитријевић, учинили су своје. Г. Марковић, као дух, добро је изгледао. Глас му овога вечера није био најчистији, г. Делини, (као Волф) задовољио је публику, нарочито у последњем чину, као старац. Дара има г. Делини, али би му препоручили да пази на изговарање, нарочито неких конзонаната.

Г. Добриновић (Валентин) као столар, био је без замерке, у моментима чак и несравњен, али као „пединтер" није био са својом улогом на чисто. Место уображено паметног али скроз поштеног „обешењаковића" (Spitzbube) прелазио је час по, са глупана, на наивног („Naturburscha") а тим је промашио циљ, ма да му је галерија и неки редови повлађивала. Песму о „стругалу" певао је лепо са заносом. Лепо је, али није према духу улоге.

Гђа Лукићка нас је својим лепим певањем и овога пута обрадовала, што јој радо признајемо.

Гђа Добриновићка (баба) била је крезубава, па с тога ћемо јој радо опростити онај провинцијализам у говору.

О осталима не можемо ништа рећи. Хорови би могли бити прецизнији.

ДОПИСИ.

Земун, 25. јануара. (Србија, нотабилитети и тамо њихова браћа: „Браник" и „Ново Време".) Какав поп, таква и молитва, помислисмо ми овде, када у „Н. В-у" спазисмо неко „дјаванијe", што хвали господу „либерале" с обе стране Дунава и Саве. Ми бисмо оставили „г. редактора" посред његовог ђенералштаба, да, као оно покојни бечки „Kriegsrath", уживају у победама — на папиру. Коме то може бити противно? Никоме осим мртвих, јер ти се, на жалост, не могу — смејати. Или, зар ико жив може друкчије примити ратну најезду, коју је тамо њихово „Н. В." уз бубањ великог добоша отпочело против „Заставе" народне, што је ова непрекидно била уз радикалну странку у Србији, уз коју стоји цео народ, што је и бивши краљ Милан на послетку морао признати? Е, ако је тако, а тако је, онда ће „Н. В." имати довољно „штофа" и у будуће, да с великим добошом наваљује на „Заставу", јер ће ова вазда остати уз народ српски, ма где он живео. Особе око „Н. В." познају бар најновију историју, те су у њој нашли, како је Андра шијак са великим добошом хтео освојити неку поносну крајину, па се и њима прохтело те славе. Него да се манемо „мудровања" славног ђенералштаба, јер ако ће његова „диканија" одређивати пута повољно времену у свету, па дакле и у Србији, онда би ми и свет у Србији морали тражити таме где на месецу, а колико нам је год „Н. В." у своме месечарству занамљиво, ми му ту „љубав" не можемо указати. Лакше а и лепше и прикладније би било, да „Н. В." оде својој браћи „у месецу." Ми с њиме због Србије тек не морамо рачуна водити, јер је оно већ у „програму" своме доказало, колико му је Србија на срцу. Јасно је свакоме, да кад тако славни и велики „људи" покрећу „Н. В.", да су онда темељно израдили свој програм, па посебице главне тачке његове, оне, које су њима особито на — језику. „Н. В.", које данас о Србији толико разбира, и које би хтело доказати, како бајаги само за Србију живи, то „Н. В." у своме програму у првом броју не рече о Србији ни беле. Превидило је Србију, сигурно што је мислило, да ова лежи тамо где у његовој постојбини, на месецу. Кад је славни ђенералштаб упозорен, да Београд и Србија леже преко Дунава од Земуна, и кад је осетио сву тежину тог програмског „носа", покушао је накнадно то да изрепарира тиме: да је на месту ђенералштаба, где је „програм" кован, било јако „бенебелт". Зато је и „Н. В." заслужило, да га оставимо нека ужива — своје магловито блаженство. Од те славе, нема јефтиније и — за њега прикладније.

Али шта ћемо с „Браником", који по „солидности" својој све ове и друге месечарске мисли „Н. В." с препоруком преноси у своју публику?! Истина, да га неки његови „пријатељи" извињују тиме, да је хтео само да испуни своје ступце, но они из „штаба" „Н. В." тврде „најозбиљније", да је „Браник" — сасвим њиховог мњења. Немамо ништа против! И сами држимо, да је тако, т. ј. да је „Н. В." и „Бр." данас једно исто, да су сада близанци. Та „Бр." је октобра г. 1888. тадашњи рад бившег краља Милана назвао „комедијом", и гле, данас тај „Бр." прештампава месечарске одисеје „Н. В.", у којима ово напада „Заставу", што ова онда и пре и после није хвалила бившега краља! И тај жалосни „Бр." још има образа да каже, да је он исти, који је и пре био? А да глупост и бестидност буду потпуне, отштампао је „Бр." цео памфлетски насртај „Н. В.," па и оно место, где овај жалосни лист, у потпуној духовној и моралној сугласности с нештанским чивутским „шорналима" подваљује „Застави", како прима субвенцију из Београда. И то доноси тај исти „Бр.", који се на уста својих јадних најамника непрекидно дере, како „Застава" „рапидно пада", како се „дави", „издише" и како већ гласе ти бујни одисеји његове месечарске фантазије! Зар неко може у исто време од глади умирати и уз субвенцију благовати, пировати? Сад реците сами: зар нису „Ново Време" и „Браник" данас сасвим једнаки — подли клеветници? И тај и такав јадни „Браник" хоће да га народ прими за гласило „српске народне слободоумне странке"? Зар он, који данас сам собом пљује на оно мало светлије прошлости своје, да нам пута казује, да у наше име говори? Зар ти да народу буду вођа, који се данас око њега гурају, да очувају своје интересе? Та зар „Бр." мисли, да је народ слеп, и да не види, како се око њега од Туцина-дне купи све што је кусо и русо у нас? Не, не, не обмањујте себе тиме, да ће те народ обманити! Народ вас је баш сада сасвим упознао, и све ваше пренемагање неће вам помоћи. Неће вама помоћи ни марифетлуци вашег „П. Д."-а, који је у истом броју сву своју фишкалску „мудрост" покупио, да себе и жалосну браћу своју прикаже као несумњиве и на делу посведочене шерете, pardon!, „пријатеље" народне, а њиног „Браника" као сушти талмуд, хтедосмо рећи: „јеванђеље" народно. Па кад је то молимо вас, тако и никако иначе; зашто се ви тим придикама народу непрестано намећете? Кад је „Застава" „пала", кад нема „Заставаша", него је свуда овладало „Бранково" царство и ваше господарство: што сте надали такву бесомучну дреку? Реците јасно и неувијено, шта хоћете с тим — лакрдијама?

Дознадох при свршетку, да је месечарско „Н. В." опет отворило неку нову ватру против „Заставе". Пустите га, лепо вас молимо нека се праћака. За нас је то право уживање. Тако дознајемо бар то, како г.г. око „Браника" куца „пулс". Чујте и дивите се њиховој „мудрој" тактици. Прошле недеље закључено је у Н. Саду, да „Бр." „због судске истраге" не говори ништа о мотивима туцинданског догађаја. Неће људи да чине сметње истрази! Како су обазриви! Али је закључено и то, да добродушни „Никица" своје слободно време употреби на то, да све оно, што г.г. са разних узрока не могу да избаце у „Бр-у" — стовари у „Н. В." Тако је поможено и „редактору" „Н. В." и „Бр." први не мора толико да ломи прсте и лупа главицу, а „Бр." опет отштампа свој „троч" под туђом „етикетом". Тако је — „солидније." За добродушног „Никицу" је све једно, хоће л' његови јади „гарнирати" у „Бр-вој" кухињи, прво у „Бр-у" или у „Н. В.-у" „сервирати." А кад време и истрага покажу, да је „Бр." точио место вина прави буњкуриш, онда ће он показати на „етикету" „Н. В-а", па ће се клети, да је у пуној вери — „невино" настрадао. „Н. В-у" и онако неће нико замерити; треба и Срби да имају „шорнал фир влес." Није ли то удивително, кад н. пр. „Бр." у Н. Саду ништа не зна, а „Н. В." све зна — чак и ток судске истраге — па кад онда „Бр." то од речи до речи прештампа! Према незнању „Бр." и свезналости „Н. В." препоручујемо г.г. око „Бр-а", да приме „Н. В." — за свој „рог". Онда ће се опростити кубурацнје са „Бр-ом". А изгледа особито препоручително, да тако знаменити лист, као што казују да је „Бр.", своје информације о догађају новосадском црни из локалног листа земунског! Како је трајало „Н. В." скрило „Бр-ову" копиту! Ко да не верује у оно, што г.г. око „Браника" о себи и својој невољи кажу у „Н. Времену?" Но нека браћа месечарска терају и даље овај свој „спорт", ми ћемо бити „благодарна публика." Нема одиста већег „хеца" него гледати, како се г.г. у Н. Саду својих мисли и својег „Браника" — „стиде". Да дивних месечара! —н—.

Вести из места и са стране.

Седнице митрополитског савета отпочеће 5. (17.) фебруара, а то је у други понедељак.

Исписали се из читаонице. Из новосадске српске читаонице исписали су се ови г. г.: Др. Светозар Милетић, Стеван Јефтић, управитељ задруге, др. М. Божески, одвокат, Јован Марић, учитељ, Ђока Милић, учитељ, Пера Дамјановић, књиговођа, Јован Чавић, трговац, Ђура Георгијевић, трговац, Ђура Стајић, трговац, Лаза Стојковић, кројач, Пера Попадић, трговац, Јаша Томић, новинар, Васа Милутиновић, уредник „Заставе", Карл Лобенштајн, кожар и Стеван Ђурчић, трговац. Као што се види, нису се само њих тројца, него њих петнаест из читаонице избрисало. Ово доносимо, тек да се зна.

† **Тихомиљ Костић (Тика)** Из Митровице стиже нам тужна вест, да је онде 24. о. м. умр'о Тихомиљ Костић кр. судбени пристав и заменик кр. држ. одветника. Покојник је син ратарских родитеља из Голубинаца у Срему. У Ср. Карловцима свршио је прва 6 гим. разреда, а седми и осми у Новом Саду где је и испит зрелости год. 1878. положио. По свршеним наукама на загребачком универзитету одао се судској струци, где је до пристава дотерао. Умре је у 29. години свога живота. Као ђак био је врло вредан и марљив, а иначе врло добар друг и пријатељ. Као чиновник био је врло савестан, те је као такав стекао у околини својој и као млад човек велика признања. За собом оставља јадну љубу и двоје деце. Вечан му помен и лака црна земљица била!

Ђачка беседа у Чуругу. Пишу нам из Чуруга: „Ученици V. и VI. разреда чурушке основне школе, помоћу неколико повторних ученица и једног ученика нижих разреда, одржали су на дан светог Саве своју прву беседу. Беседа је добро посећена била. Сви пријатељи деце и школе радо су се одазвали тој првој појави у Чуругу. Са стране је мало гостију било. Програм беседе је на задовољство свију гостију изведен. Особито се допао тропар „Православија наставниче." Говор је држао наш уважени млади господин Василије Теофановић адм. и капелан. Говорио је о васпитању деце. Истакао је разлику између доброг и рђавог васпитања и изнео последице првог и другог. Говор је са уживањем саслушан и са бурно живио пропраћен. Хвала говорнику у име деце, он је фактично показао да му добро васпитање деце на срцу лежи. На каси је пало 45 фор. 50 нов. Добровољни прилог износи 14 фор. 60 нов. Приложише: По 3 ф. Гавра Вучерић бележник; По 1 фор. 20 нов. Никола Гавриловић; По 1 фор. Васа Теофановић, Сима Вучерић, Милан Суботин, Јован Јовановић подбележник, Кишбари Киш Ерне апотекар, Милош Маринковић бележник Горњи Ковиљ, Паја Маринковић Горњи Ковиљ, Паја Срећков, браћа Рада и Марко Новаков; По 40 нов. Богољуб Чонкић учитељ у Жабљу, Фрићеш Вајс; По 20 нов. Марија Марковић, Пера Гавриловић; По 10 нов. Младен Первић, Ђока Ивков. Хвала свима племенитим прилагачима."

Колера у Перзији и Месопотамији. Колера у Перзији дала је повода иностраној медицинској штампи, да изрази своју бојазан, како се ова зараза може лако појавити и у Европи, јер народ из Перзије, где колера ужасно беснн, гомилама бежи у Русију, те се већ на пролеће може појавити колера и у Русији, а затим и даље по Европи. Руска влада бојећи се и сама тога зла послала је доктора медицине А. Н. Бабајева у Перзију, Техеран и друга места, да се изближе упозна са ходом заразе, која је тамо завладала, а за коју се у опште држи да је колера, даље да јој определи карактер, и да проучи санитетске одношаје, у оним местима, која су на самој граници или близу перзијске границе. — Но колера влада не само у Перзији, него — како јавља цариградски „Неологос" — у Месопотамији. У Басори је било већ 3000 смртних случајева од те заразе, а међу тим жртвама налази се и енглески вице-конзул Робертсон са своје двоје деце. — Само би нам још она требала!

Нови Сад, 27. јануара.

У 11. бр. „Браника," а под насловом: „Пред изборе за наш народно-црквени сабор" обраћа се „Један свештеник" (?) на наше свештенство, те му у подужем „нравоученију" препоручује, (сигурно руковођен најчистијом хришћанском љубављу) да напусти „Заставу" и нашу слободоумну странку и да прокуне наше „морално дивљаштво", (ту најновију фразу пронашао је први г. П—Д., а за њиме је понавља сада сво солидно „сословије.") Да-ли ће наше свештенство послушати незваног апостола, — ми сумњамо, али би препоручили г. оцу да добро прочита сутрашње св. евангелије „о блудноме сину," неће му бити на одмет. Него нисмо то хтели да кажемо. Нами, а и свом дотупавном свету ће г. отац узалуд проповедати „бранковачки морал", по томе моралу ми јесмо и остаћемо дивљаци. Хтедосмо само г. оцу и његовом лајбжурналу „Бранику" у свој скромности приметити, да ће бити да у њиховој глави влада нека врста „дивљаштва", кад тврде, да се избори посланички имају обавити на шест недеља пре састанка сабора. §. 11. нашег „Изборног реда" вели дословно: „редовни сабор сазива се најмање 6 недеља дана пре но што ће се отворити, а дан за избор заступника одредиће надлежна епархијско-административна власт и то најраније на 3, а најкасније на 2 недеље дана пре састанка сабора." — И те незналице још имају образа, да се сваком натурују за учитеља и тутора!

НА АДРЕСУ Г. ДРА ПОЛИТА.

Пошто се проносе гласови у нашем изборном срезу, да сте ви, г. докторе писац пашквиле „Прва реч пред сабор," то вас овим уљудно умољавамо, да изволите изјаву у тој ствари у ма ком листу дати, е да ли је то тако или не? Ако пак нисте писац тог литерарног измета, онда молимо за ваше мнење, да ли се са садржином те пашквиле слажете или не, јер нам је то потребно знати, пре но што будемо нашу одсудну реч рекли о вама — нашем бившем посланичком кандидату.

Ослањајући се на вашу част молимо у току од 8 дана за одговор.

Из белоцркванског изборног среза.

У име више њих
ваш вами добро познат
Јашинац.

Трговина.

= **Нови Сад** 27. јануара (8. фебруара.) На нашој житној пијаци промет са раном још увек је врло слаб. Довози су врло хрђави и ако је време поспешно и путеви добри. Цена је непромењива. Ново жито 7 ф. 90 н. до 8 ф. Старо жито 8 фор. 10—20 н. Наполица 6 ф. 70—80 н. Јечам 5 фор. 60—70 н. Зоб 6 ф. 60—70 н. Кукуруз 4 ф. 10—20 н.

Пасуљу је остала иста стара цена. Бели пасуљ 6 ф. 50 н. до 7 ф. 50 н. Ситна пасуљица 8—8 ф. 50 н.

Свињи добро угојени, 40 нов. по клгр., а слабији 36—37 нов. На штајнбрушкој пијаци, прима од 280—360 спахињски 46 и по до 47 нов. Старији од 320—380 45—45 и по нов. Србијански, од 230—240 од 42 и по до 44 и по нов. 45 кила живота 4 проц. од сваки 100 кгр. чистога.

Маст 51—52 фор. Сланина сува 55—56 фор. Све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 27. јануара.

4% угарска златна рента — — —	103 20
5% „ папирна „ — — —	99·80
Дукати — — — — — — —	5·57
Наполеондори (20 франака) — — —	9 43
Немачке држ. марке — — — —	58·—

Најновије вести.

— По извештају угарске државне централне благајне били су целокупни приходи државни за последња три месеца прошле године 10023795, а целокупни расходи 81758841 фор. Кад се узму приходи и расходи од остале три четврти излази да је дефицит за прошлу годину 4,410.863 ф. Тако је бар по том извештају, а то и „Пешт. Лојд" потврђује. Но видићемо како је у самој ствари.

Славној администрацији „Заставе"
Нови Сад.

Потписани претплаћујемо се по примеру г. др. Е. Гавриле у напред за 10 година на „Заставу." Ту своју обвезу држаћемо све дотле, догод „Застава" буде у том правцу заступала народно мишљење, у ком сад заступа.

Србобран, 21. јануара 1890.

Милош Продановић,
трговац.
Милош Рунић,
трговац.
Лазар Манојловић,
трговац.
Милутин Везилић,
трговац.
Јеврем Пивнички,
занатлија.
Сима Алексијевић,
трговац.
Ђока А. Манојловић,
економ.
Јован Савић,
економ.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је:

ЛЕТОПИС
МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује **А. Хаџић.**

Књига 160. (Свеска четврта за годину 1889.)

Књига та донела је ове саставке: I. Манастир Лепавина. Прилог к српској историји. Од Владимира Красића. (Свршетак.) — II. Наше драмско првенче. Књижевна расправа. Написао Милан Савић. — III. Говори у свечаним седницама књижевног одељења „Матице Српске": У спомен дру Јосифу Панчићу о св. Сави 1889. говорио А. М. Матић. — IV. Додатак природописној и медицинској номенклатури. Прибрао Мојо Медић. (Свршетак.) — V. Бајрон у Италији. Прибрао Марко Цар. — VI. Књижевност: Makedonien und Alt-Serbien, написао Спиридон Гопчевић. Оцена Ј. — Геолошки анали балканског полуострва. Уређује Ј. М. Жујовић. Књига I. Оцена Мите Петровића. — VII. Гласник из српског и словенског света: Преглед повеснице словенских књижевности. Б) Књижевност у Бугара. Од дра Стевана Павловића. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења г. 1889. У том раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцене дра Милана Савића и Јована Грчића на ових шест позоришних дела: 1. „Марко, Краљевић српски," историјска трагедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 2. „Ускокова љубав," глума у 4 чина, од непознатог писца. — 3. „Зна она шта ради", комедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 4. „Кобан спомен", позоришна игра у 3 чина, с певањем, од непознатог писца. — 5. „Протри очи," драма у 5 чинова, с певањем, од непознатог писца. — 6. „Херцег Шћепан, господар херцеговачки и чувар гроба св. Саве," трагедија у 3 чина, од Јована Поповића-Липовца.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис" бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис" у кућу, а чланови са стране добијају „Летописе," који им припадају, поштом.

✝

Болом у срцу дубоко потрешени, јављамо сима сродницима и пријатељима, да нам се наша премила ћерка и млађана сеја

ДЕСАНКА

23. јануара после кратког боловања у вечност преселила, у 5. години живота јој.

Тело непрежаљене нам покојнице сахрањено је у будимском гробљу у среду 25. јануара.

У Будиму 28. јануара 1890.

Стеван Теодоровић,
Љубица Теодоровић рођ. Грегоровић, родитељи.
Славко Теодоровић, брат.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА
„ПРВЕ ЗАДРУГЕ СРБА ШАЈКАША ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У ЖАБЉУ"
за годину 1889.

ИМОВИНА.	фор.	нов.	ДУГОВИ.	фор.	нов.
У готовини	283	46	У вредности ред. чест. I. и II. кола	17301	—
У обвезницама	19702	25	У вредности збрис. честица I. кола	677	80
У прима меницама	742	—	У каматама од ових	52	14
У предујмовима	2533	78	У уловима на књижице	1278	01
У вредности намештаја и утензилија	201	46	У вредности пристојбе	1	04
У вредности биљега	2	02	У ревервном фонду	340	49
У вредности зрослалих камата	610	99	У делимку од прошлих година	2373	65
			У вредности преносних камата	163	46
			У вредности чистог добита 1889.	1883	39
	24075	98		24075	98

Рачун губитка и добитка.

ИЗЛАЗ.	фор.	нов.	УЛАЗ.	фор.	нов.
На рачун пореза	178	03	Од рачуна раз. ред. камата	1630	35
На рачун станарине	100	—	Од рачуна закашњине	460	28
На рачун плате	520	—	Од рачуна затезних камата	18	22
На рачун админ. трошкова	25	30	Од рачуна штампарске пристојбе	318	72
На рачун намешт. и утенз. (10% потр.)	22	38	Од рачуна писарине	347	96
На рачун разних камата	60	56	Од рачуна разних мањих пристојаба	27	70
На рачун биљега и пристојбе	13	57			
На рачун изравнања	1883	39			
	2803	23		2803	23

У Жабљу 31. децембра 1889.

За благајну: **Марко Вучков с. р.** — За управу: **Павле Алексијевић с. р.** — За књиговодство: **Пеја П. Дунђерин с. р.**

Прегледано и сравњено са главном и споредним књигама и у реду нађено.

У Жабљу 6. фебруара 1890.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Милош Радовановић с. р. **Тодор Милошев с. р.** **Сима Пустаић с. р.**

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	СТАНИЦЕ.		Муњевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
198	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Топола	„		6.59	2.34	6.48	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.20	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.46	—
248	Стари Кер	„		7.44	3.34	8.15	—
	К. Алпар	„		—	—	8.25	—
260	Кисач	„		—	3.51	8.38	—
276	Нови Сад	„	7.40	8.21	4.19	9.17	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.25	—
281	Петроварадин	„		8.29	4.32	9.33	—
286	Карловци	„		8.37	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		—	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.05	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.15	5.38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.00	11.28	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(Влакови: „Брзи влак" — сваког уторника и петка; „Особни влак" — сваког уторника и петка; „Мешовити влак" — сваког уторника и петка.)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	СТАНИЦЕ.		Муњевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазуа	„		6.42	9.48	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9.14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Топола	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.21	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

(Влакови: „Брзи влак" — сваке среде и суботе; „Особни влак" — сваке среде и суботе.)

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минути значе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 5 сати 59 минута ујутру.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У недељу 28. јан. (9. фебруара): **„Смрт Стевана Дечанског."** Трагедија у 5 чинова, написао Ј. С. Поповић. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У уторак 30. јан. (11. фебр.): **„На мрзану кућа остаје."** Слика из српског народног живота у 3 чина, с певањем, написао Ј. Грчић, музика од А. Милчинског. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У петак 2. (14.) фебруара после подне: **„Зидање Раванице."** Мелодрам у 3 чина, с певањем, од А. Николића, музика од Шлезингера. (Представа за децу с обаљеним ценама.)

У суботу 3. (15.) фебруара: први пут: **„Љубав их измирила."** Шала у три чина, с певањем, написао М. К. Димитријевић.

У недељу 4. (16.) фебруара: **„Пут око земље за осамдесет дана."** Глума с певањем, играњем, провалама у 5 раздела и 14 слика, написали А. Д' Енери и Жил Верн. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У уторак 6. (18.) фебруара: **„Господар од ковница."** Позоришна игра у 4 чина а пет слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић.

У среду 7. (19.) фебруара у прославу успомене на Косту Трифковића: **„Честитам."** Шаљива игра у 1. чину. — **„Љубавно писмо."** Шаљива игра у 1. чину. — **„Француско-пруски рат."** Шаљива игра у 1. чину.

У суботу 10. (22.) фебруара први пут: **„Задушни Филип."** Шаљива игра у 3 чина, написао Г. Чики, превео Ј. Грчић.

У недељу 11. (23.) фебруара: **„Сачурица и шубара."** Позоришна игра у 4 чина, с певањем од Илије Округића-Сремца. (Представа за народ с обаљеним ценама.)

У уторак 13. (25.) фебруара први пут: **„Свилени рубац."** Шаљива игра у 3 чина, написао Божидар Борђошки.

У четвртак 15. (27.) фебруара први пут: **„Ријокоса."** Позоришна игра у 3 чина, с певањем.

У суботу 17. фебруара (1. марта): **„Фауст."** Трагедија у 6 чинова, написао Гете, превео др. М. Савић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

У недељу 18. фебруара (2. марта): **„Сеоска лола."** Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Тот, превео Ст. Дескашев, музика од Јенка. Представа за народ с обаљеним ценама.)

ОГЛАСИ.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden" weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nich kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nich. Das Seidenfabrik Depot von **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**, versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа Едуарда Винтерфелда продаје се из слободне руке.

ЈЕДАН ДУЋАН

са станом, добро место, на житној пијаци издаје се од 1. априла. Извешћа даје г. **Јосиф Розмир** у Новом Саду. 2—3

СТЕЧАЈ.

На место главног књиговође код подписане штедионице овим се стечај отвара.

Плата је књиговођи 1200 фор. годишње, а у дужност овог спада, да као књиговођа заводске књиге по двојном књиговодству, као поровођа друштвени записник на српском језику, а корешпонденцију заводску на српском и немачком језику водити има.

Рок стечаја опредељује се 3. (15.) март о. г. у ком року имају рефлектанти своје са изворним сведочбама снабдјевене молбенице подписаној управи поднети.

УПРАВА
румске штедионице.

3—3

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У ћурчинској улици куће бр. 1949. у првом спрату има 5 соба, кујна, подрум од 1. маја за издавање.

Упитати се код

ЂОРЂА ДАВИДОВЦА
стаклара у Новом Саду.

1—3

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

М. ПЕТКОВИЋА
У ИНЂИЈИ

потребује једног помоћника. 1—3

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

11—

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИН У ИЛОКУ
У СРЕМУ

разашиље по пошти франко уз поузеће у оваким оплетеним флашама (Demijohn) од

три литре

Једна ована флаша:
Праву стару сремску шљивовицу по . . . . фор. 4.—
„ „ „ „ „ . . . . фор. 5.—
Стару и праву сремску кабинет-шљивовицу фор. 7.—
Прави стари илочки коњак (Cognac) по фор. 5.—
„ „ „ „ „ по фор. 6.—

Сва су наведена пића **мој сопствени производ**, те их зато и могу свакоме као права и чиста препоручити, а уједно **јамчим** за каквоћу сваке пошиљке. 5—5

БЕЧ | **ХОТЕЛ И РЕСТАУРАЦИЈА „КОД БЕЛОГ КУРЈАКА"** | БЕЧ

средиште унутрашње вароши

преко пута грчке цркве, 100 корачаја од Стеванове цркве, главног ђумрука, паробродске станице, гл. поште.

70 ЛЕПИ СОБА ОД 70 нов. И СОБЕ НА МЕСЕЦ ОД 12 ф. НА ВИШЕ. ЦЕЛО ИЗДРЖАВАЊЕ 40 ф.

ПРАВА БЕЧКА КУЈНА.

Говори се француски, руски, српски, бугарски, енглески и талијански.

ПОСЛУГА СЕ НЕ РАЧУНА.

За многобројну посету моли

АНТОН ЛУЦ, гостионичар.

3—10

ПРОДАЈУ СЕ

Куће пок. мајор Мише, обе двокатне, већа са изгледом на вел. пијацу, а мања од стране улице покрај велике школе. Даље штала за 8 коња, више шупа, магаза, кујна, соба за млађе, бунар и диван парк. Све су скоро зграде од солидног материјала озидане. Плац цео има 26 ара, а под самим је зградама преко 800 метара.

Ко је вољан купити ово имање на најлепшем месту у Београду постојеће, нека се писмом или иначе обрати на подписаног заступника свих насљедника покојникових, од кога тапију од имања видити и остала обавештења и услове сазнати и имање прегледати може. 3—3

У Београду 1. децембра 1889. **МИЈАИЛО БАРЛОВАЦ.**

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. — Одговорни уредник Васа Милутиновић. — Српска штампарија дра Светозара Милетића.